

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΕΙΝΑΙ ΠΙΑ ΣΕ ΑΛΛΑ ΧΕΡΙΑ

Στα ψηφοδέλτια ένας στους δύο είναι καινούργιος. Το κόμμα δόθηκε στους εικοσιπεντάρηδες του 1981.

ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Το 1981 τα πρώτα αποτελέσματα που έστειλαν οι διορισμένοι νομάρχες έδιναν τη Νέα Δημοκρατία επτά μονάδες μπροστά. Ήταν από κάποια ορεινά χωριά, αλλά λίγο μετά τις 9.00 μ.μ. ο Ανδρέας Δρυμιώτης έβγαλε στον αέρα το πρώτο συγκεντρωτικό αποτέλεσμα. Το ΠΑΣΟΚ ήταν 12 μονάδες μπροστά. Από τους πρώτους που έσπευσαν στο Καστρί ήταν ο Κώστας Σημίτης, που είχε κοπεί στο παρά πέντε από τον συνδυασμό του Πειραιά. Δεν άρεσε στους «παλαιοκομματικούς» της εποχής, τους «κεντρώους», ενώ κάποιιοι άλλοι σύντροφοι «ψιθύριζαν» ότι «είναι σοσιαλδημοκράτης». «Επεδείκνυαν» και την αφίσα που είχε εμπνευστεί: «Οχι στην ΕΟΚ των μονοπωλίων, ναι στην Ευρώπη των λαών», ένα σύνθημα έξω από τη «γραμμή» του «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ, το ίδιο συνδικάτο».

Σύμφωνα όμως με τον Σημίτη, «το κοινό δεν πείθεται με μηνύματα που είναι από κάθε άποψη κενολόγα». Έτσι τουλάχιστον έγραφε στο «Αντί» έναν μήνα πριν από τις εκλογές του 1981. Και τον Δεκέμβριο του 1987, μετά την εκδίωξή του και από το ΥΠΕΘΟ, άρχισε να «γράφει» την ιστορία του εκουγχρονισμού. Οι συζητήσεις γίνονταν στο διηγητικό του γραφείο στην Ακαδημία. Ο καθηγητής Σημίτης και οι φίλοι του (Θέμελης, Γκαργκάνας, Παπούλιας, Γιακουμέλος, Νικολόπουλος, Δαμιανός, Αγγελίδης) αναζητούσαν απάντηση στα αδιέξοδα της χώρας. Γιατί η Ελλάδα παρέμενε «κολλημένη στη μέση»; «Αυτόν τον όρο χρησιμοποιούν οι οικονομολόγοι – αναφέρει ο Γιάννης Βούλγαρης – για να περιγράψουν την κατάσταση μιας χώρας που αφήνει πίσω της ένα χαμηλότερο επίπεδο αλλά δυσκολεύεται να φθάσει σε ένα ανώτερο». Εκεί λοιπόν στην Ακαδημία ειπώθηκε ότι «αυτό που προέχει είναι ο εκουγχρονισμός του πολιτικού, του κοινωνικού και του οικονομικού συστήματος».

Πέρασαν βεβαίως αρκετά χρόνια ώσπου ο εκουγχρονισμός – και ο Σημίτης – να έρθει στη μόδα. Τους πρώτους μήνες της αποπομπής του από το ΥΠΕΘΟ λίγοι ήταν αυτοί που ήθελαν να τον δουν. Μια ομιλία του στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο – η ση-

μαντικότερη ίσως εκείνα τα χρόνια – δεν είχε θεατές. Και έμεινε μόνο η πρώτη λέξη του τίτλου, «Ανατροπή παντού εδώ και τώρα», για να δώσει ύστερα από χρόνια στον Θέμελη τον τίτλο για ένα από τα βιβλία του. Ο πολιτικός που δεν ήθελε τη λέξη «αρχηγός» – ούτε για τον Ανδρέα αλλά ούτε και για εκείνον – ολοκληρώθηκε ως αρχηγός το καλοκαίρι του 1996. Τότε που αποφάσισε να πει στους συνέδρους του κόμματός του, «αν δεν με εκλέξετε πρόεδρο, θα παραιτηθώ από πρωθυπουργός». Στην πρώτη κυβέρνησή του ο Σημίτης χρησιμοποίησε τέσσερις συντρόφους του που μετείχαν και στην πρώτη κυβέρνηση Παπανδρέου.

Στον νέο κύκλο εξουσίας άρχισαν να προστίθενται πρόσωπα που μόνο περιφερειακά «έδρασαν» τις μέρες του 1981. Η χώρα μπορεί να μην απέκτησε «ολιγομελή κυβέρνηση η οποία θα στεγάζεται στο ίδιο κτίριο μέσα ή κοντά στη Βουλή», όπως εισογγειεί ο έμπιστος Κοσμίδης, η «ιστορική ηγεσία» όμως σκορπίστηκε. Δύο μόνο από τους υπουργούς του Ανδρέα κατέχουν πια δημόσια αξιώματα (ο Τσοχατζόπουλος και ο Κακλαμάνης). Οι υπουργοί (αν εξαιρέσουμε τον

ΕΥΡΩΚΙΝΗΣΙΣ

Παπανδρέου, τον Τσοχατζόπουλο, τον Ρέππα, τον Καστανίδη και τον Ακριβάκη) δεν είναι καν ανάμεσα στους 172 βουλευτές του 1981. Και μπορεί ένας Παπανδρέου να είναι ο επικρατέστερος διάδοχος του Σημίτη, δίπλα του όμως στα πόστα βρίσκονται οι «σταθεροποιητικοί» του 1987, οι «αντιπαπανδρείοι» του 1989, οι σημιτικοί του 1995, οι «ΟΝΕδιστές» του 2000. Ο Χριστοδουλάκης, που δέκα ημέρες μετά τις εκλογές του 1981 αρθρογραφούσε στο «Αντί» για την... Αίγυπτο, σήμερα είναι ο πρώτος τη τάξη υπουργός (παρεμπιπτόντως για την Αίγυπτο έγραφε στο ίδιο τεύχος και ο «εκλογομάχος» Πάγκαλος). Το κόμμα δόθηκε στον Χρυσόχοϊδη και σε άλλους 25άρηδες του 1981. Στα ψηφοδέλτια που ανακοινώθηκαν τέλη Νοεμβρίου, ένας στους δύο είναι καινούργιος (ο περισσότεροι από αυτούς είναι σαραντάρηδες). Το 2000 ένας στους τρεις ήταν καινούργιος. Το ΠΑΣΟΚ, το κόμμα που αγαπήθηκε και μισήθηκε όσο κανένα άλλο, τα νεότερα χρόνια είναι πια σε άλλα χέρια.